

Uttalande från Svenska Afghanistankommittén

Officiellt Uttalande, 2010-01-08

FÖR 30 ÅR SEDAN, dagarna efter julen 1979, invaderades Afghanistan av sovjetisk trupp. Nio år av motståndskrig följde, under vilket omkring 1,5 miljoner afghaner dödades. Efter de sovjetiska truppernas tillbakadragande - då det internationella samfundets intresse också försvann - vidtog ett inbördeskrig, som förlängde lidandet för den afghanska civilbefolkningen. Inte minst drabbades invånarna i huvudstaden Kabul, som bombades sönder och samman av rivaliserande krigsherrar. Det var mot den bakgrunden som talibanernas maktövertagande i mitten 1990-talet välkomnades av många, i hopp om att fred och utveckling äntligen skulle komma till stånd. Men det visade sig snart att den stabilitet som talibanerna stod för betingade ett högt pris, särskilt för de afghanska kvinnorna. Inbördeskriget fortsatte i andra former fram till hösten 2001, då en USA-ledd koalition efter attentaten den 11 september kastade talibanerna ur sadeln. Det internationella samfundet samlades i Bonn för att utarbeta en plan för det nu helt förödda Afghanistans politiska och ekonomiska rehabilitering. Bland afghanerna tändes återigen ett hopp: landet skulle återuppbyggas, de miljontals flyktingarna kunna återvända och levnadsförhållandena förbättras.

” Vi har passerat mörka perioder i Afghanistans historia förr och kommer att tackla även kommande svårigheter.

ÄVEN DETTA HOPP har nu till stora delar släckts. Trots närvaro av ca 100 000 soldater i utländsk trupp och trots att majoriteten av dem haft till uppgift att stärka säkerheten, skapa stabilitet och tillhandahålla förutsättningar för civil återuppbyggnad är verkligheten idag att säkerhetsituationen kraftigt försämrats. Samtidigt har den politiska styrningen av landet uppvisat växande brister. Korruptionen har brett ut sig, krigsherrar fått förnyade maktpositioner och den ekonomiska utvecklingen återigen stannat av. Detta medför att många afghaner idag misstror ”den internationella agendan”. De har helt enkelt svårt att förstå att åtta år av militära och ekonomiska insatser från resursrika länders sida inte kunnat ge bättre resultat. Denna misstro drabbar i viss utsträckning också humanitära aktörer och minskar våra möjligheter att verka i stora delar av landet. Genom avsaknad av gemensam agenda samt bristande samordning och kortsiktigt agerande har det internationella samfundet alltså, sakta men säkert, spelat bort den chans att vända utvecklingen, som fanns efter talibanregimens fall. De utländska trupperna har agerat på ett sätt som distanserat dem från befolkningen. Krigföringen mellan talibaner och Nato-trupp har lett till ett stadigt ökande antal civila dödsoffer. Den FN-mandaterade ISAF-insatsen har blivit allt

svårare att särskilja från den USA-ledda koalitionen jakt på al-Qaida ("Operation Enduring Freedom"). Detta innebär att den fredsfrämjande uppgiften blir allt otydligare.

LÄGET ÄR ALLTSÅ MYCKET ALLVARLIGT – men inte hopplöst. Även i elfte timmen finns möjlighet att vända utvecklingen! Det internationella samfundet måste nu enas kring en agenda som sätter fredsskapandet och den civila återuppbyggnaden i centrum. Större uppmärksamhet bör ägnas reforminriktade krafter i det civila samhället och grupper, som värnar om respekten för de mänskliga rättigheterna och jämställdhet mellan könen. De afghanska lokalsamhällena kan med fördel användas för att kanalisera utvecklingsinsatser, som på sikt stärker demokratin. Bland gemene man fortlever en stark utvecklingsvilja och strävan efter ett bättre liv.

ÄVEN OM SVERIGE är en av de mindre aktörerna i Afghanistan, måste vi utnyttja alla möjligheter att kraftfullt påverka det internationella samfundets agerande, inte minst i en tid av amerikansk omorientering. Sveriges regering bör samtidigt stå fast vid utfästelserna att stödja Afghanistan långsiktigt, genom insatser som når sitt syfte att förbättra levnadsbetingelserna för den utsatta afghanska befolkningen. Säkerhetsbegreppet bör ges stor tyngd och samtidigt tolkas brett, på ett sätt som når bortom en rent militär agenda.

VAD SVENSKA AFGHANISTANKOMMITTÉN beträffar, är vi fast beslutna att fortsätta vårt arbete för att utbildning och hälsovård skall nå ut till allt fler afghaner. Vi har passerat mörka perioder i Afghanistans historia förr och kommer att tackla även kommande svårigheter. Formerna får kontinuerligt anpassas till rådande säkerhetsläge och politiska omständigheter. För att uppnå de långsiktiga effekter, som vi eftersträvar, är vi dock beroende av att Afghanistan kommer ur den negativa spiral som landet hamnat i.

Svenska Afghanistankommittén anser att följande insikter och principer bör stå i fokus för Sveriges agerande i Afghanistan:

- Afghanistan-politiken bör utgå från afghanska realiteter. Insatser som görs i Afghanistan skall klart syfta till att förbättra levnadsförhållandena för befolkningen i landet.
- Det övergripande målet att främja fred och utveckling i Afghanistan måste få ett tydligare genomslag i avvägningen mellan de insatser som görs på olika vägar, exempelvis genom politisk dialog, militära insatser och utvecklingssamarbete.
- Mer specifikt bör detta mål fortsatt syfta till att få till stånd ett funktionsdugligt och legitimt statsbygge, som snarast möjligt kan administrera fortsatt utveckling i egen regi. Insatserna bör bygga på de demokratiska traditioner, som redan är en del av den afghanska kulturen, och göras via utveckling av sådana genuina mekanismer.

Foto: Rafaela Persson

- Samtidigt ingår Afghanistan i ett regionalt sammanhang, som har stor betydelse för utvecklingen. Internationella ansträngningar för att minska spänningarna i regionen som helhet bör uppmuntras och stödjas.
- Bistånd bör inte kanaliseras via militära strukturer och de militära insatserna måste hållas isär från det arbete som humanitära aktörer utför.
- Av särskild vikt är att främja och frigöra den kraft, kompetens och outnyttjade resursbas som kvinnorna utgör, både för konfliktlösning och för samhällsuppbyggnad. Spridd och omfattad kunskap om FN:s säkerhetsråds resolution 1325, som syftar till att öka kvinnors deltagande i arbetet med att förebygga, hantera och lösa konflikter, är av extra stor vikt för freds- och återuppbyggnadsarbetet i Afghanistan.

Efter 30 år av svåra umbäranden är det afghanska folket i stort behov av framtidshopp. Måtte 2010 bli det år då detta hopp återigen kunde tändas!

Ann Wilkens
Styrelseordförande
Svenska Afghanistankommittén

Torbjörn Pettersson
Generalsekreterare
Svenska Afghanistankommittén

Styrelsen vill veta vad medlemmarna i SAK tycker om Sveriges engagemang i Afghanistan. Stämmer ovan uttalande, som gjordes i början januari, med din åsiktsbild? Om inte - hur anser du att Sverige bör agera. Gå in och diskutera under medlemsforum på www.sak.se

□